

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נשא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת נשא

- א . . . . . תכתב זאת לדור האחרון - האיש משה עניו מאד בראותו גדולת וחשיבות דורנו דור אחרון . . . . .
- ד . . . . . לבית אבותם - בידיעה שהם בנים למקום תתחזק נפשם ורוחם של בני ישראל . . . . .
- ה . . . . . שובו לכם לאהליכם - עיקר קבלת התורה לקיימה בשוכם לביתם מהר סיני . . . . .
- ו . . . . . וקידש את ראשו ביום ההוא - שלא להתיימש ולהתפעל ח"ו מהנפילות . . . . .
- י . . . . . ותחתונים עלו - השמחה כשמירה על האדם . . . . .
- י . . . . . כף אחת - בכפיפה אחת לה' ותורתו כפי יכולתו מתעלה עד מאד . . . . .
- יא . . . . . להטיל שלום - והירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד בישראל . . . . .
- יג . . . . . גודרי גדר ועומדים בפרץ - הרחק מן העבירה על ידי גדרים וסיינים . . . . .
- טו . . . . . אי אתה רשאי להבטל - החובה והזכות שיש בידנו לעסוק בתורה . . . . .

נשא

אבותם. אך בדור האחרון בדורו של שמד, נקראים בני ישראל 'בני מרדי' על שם שממורים את חייהם בייסורים קשים, וכפי שנרמז בשמות בניו של מרדי - מחלי ומושי, 'מחלי' מלשון חולי ומכה, ו'מושי' מלשון שמשו מאהליהם, והם מרודים סחופים ומעורבבים מכל צרותיהם ממחרפיהם ומלוחציהם, לא אמר עליהם נשא את ראשם לבית אבותם, אחר שהם עומדים במדרגה שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם, כמו שאמרו חז"ל (עי' ב"ב י:). דורו של שמד אין בריה יכולה לעמוד במחיצתם, והיאך יאמר בהם נשא לבית אבותם, הרי אין צריך לרומם אותם אל מדרגת אבותם כי אבותם מפלים להם והם גדולים מהם".

ומבאר חיוק גדול לדורנו - דור אחרון, אשר אנחנו מרודים סחופים ומעורבבים מכל צר ומיצר - בני מרדי כפשוטו וכמשמעו, ועל ידי ההתחזקות באמונה פשוטה בבורא עולם, לעשות רצונו ולעבדו עד כמה שידינו מגעת - כפי שכלנו ומוחנו, הרי אנו חשובים יותר מהדורות הקודמים, וכלשון ה'חתם סופר' שאבותם מפלים להם והם גדולים מהם.²

תכתב זאת לדור האחרון - האיש משה עניו מאד בראותו גדולת וחשיבות דורנו דור אחרון

בפרשתן (ד כב) נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם, וכיו"ב נאמר לגבי בני קהת (לעיל ד ב) נשא את ראש בני קהת מתוך בני לוי למשפחותם לבית אבותם, הקשה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ פר' נשא בדיבור הב') מדוע בבני מרדי לא נכתב נשא את ראש, אלא 'בני מרדי למשפחותם לבית אבותם תפקוד אותם'.

ומבאר ה'חתם סופר', כי הנה 'קהת וגרשון' מרמו על זמני אורה שהיו לישראל - קהת מורה על העת שישבו ישראל בארצם, מלשון 'ולו יקהת עמים' (בראשית מט י). גרשון מרמו על העת שכבר גורשו מארצם אך עדיין היו להם חכמים שהורו להם את הדרך ילכו בה (שזהו במקום הקרבת הקרבנות, ועיין בחת"ס שמרמו בארוכה בשמותם של בני קהת וגרשון), ועל זמנים הללו - כשהם יושבים לבטח בארצם ואף בגלות כשחכמי הדור מאירים עליהם מכבודם, נאמר נשא לבית אבותם, כי אבותם חשובים מהם ויש לנשא ולרומם את הבנים שיהיו במעלת בית

א. איתא בספר קדמון 'ברית מנוחה' (הובא ביאור לשמים' פר' תצוה ד"ה עוד נ"ל רבוע יהיה), דבאמת חשיבותו של דור האחרון גדלה עד מאד, ומה שאמרו (שבת קיב:): **אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים, כל זה אינו מדבר אלא בימיהם, כי לפי ערך הדור היו האחרונים כחמורים אל מול גדלות הראשונים - התנאים והאמוראים מצוקי תבל. אבל בימינו אנו - כשהחושך יכסה ארץ, ואין אתנו יודע עד מה, ואעפ"כ מתחזקים בני ישראל לעבוד את ה' כפי כוחם ושכלם, הרי הם חשובים יותר מהצדיקים שבדורות הראשונים.**

וכבר אמרו כי בוני הבית יטמינו את 'יסודות' הבנין עמוק באדמה, וככל שיגדל הבנין הנבנה בגבהו ורחבו, כך יטמינו את היסודות ביתר עומק באדמה - כיו"ב, לדידן, המרגיש כי הוא ומצבו 'טמונים' באדמה עמוק עמוק, ידע ויבין כי כפי עמקו כן גודל הבנין והתקווה לטוב האמורה לצאת ממנו.

ב. נוראות כתב הרה"ק הדברי ישראל זי"ע (ידי ישראל, חוקת), על הפסוק בריש פרשת חוקת, זאת חוקת התורה, וברש"י 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה. והנה, חק הוא לשון מזוני, כמו שנאמר 'הטריפני לחם חוקי' (משלי ל ח), ואמרו חז"ל 'ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים' (זוהר חדש ח"ג ז:), ומזונו של הקב"ה כביכול - הוא התורה והמצוות והיינו כשהוא בא להם בקושי, בטרדות ונסיונות, וזהו לפי שהשטן ואוה"ע מונין את ישראל - שהשטן מביא עליהם טרדות ונסיונות שונים ומשונים - חדשים לבקרים עם רעיונות חדשים שלא שערום אבותינו, ובנ"י מתגברין עליו ועל נסיונותיו ועובדים את ה' בכל לב ונפש, זהו כביכול מזונותיו של הקב"ה - 'לפיכך כתב בה חוקה'.

הוסיף על זה ב'הגהות' שם (מתוך הגהות דברי פר' קדושים) בשם זקינו הרה"ק מקאזמיר זי"ע כי כלל זה שהזכרנו - 'ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים' הוא עד עצם היום הזה אף בדור שפל כמונו, ומי שאומר שהיום אינו כן חס ושלום הוא שוטה, כי צריך לידע שאנו קיום ה'חנות' של השי"ת, ובימים הקדמונים היה לו חנות גדול, והיה סוחר

במסירות נפש, היה (משה) בתכלית השפלות בעצמו מפני היתרון הזה, שהם גדולים הרבה ממנו. פירוש, כי כאשר ראה דור אחרון שהם מלופפים בצרות וייסורים ואפופים בחשכות ובהסתרות, ואעפ"כ יתגברו שוב ושוב ויתחזקו באמונה, מבלי להתייאש, אז השפיל משה את דעתו, כי ידע שהם גדולים יותר ממנו, והדברים נפלאים. (בוודאי שאין לנו שמץ השגה בקצה גדלותו של משה, ואלמלא נכתב אי אפשר לאומרו, אך יש ללמוד מן הדברים מעלת דורנו העומדים באמונתם על אף הנסיגות העוברים עליהם).²

בעין זה רמזו בכתוב בריש פרשתן 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם', בני גרשון מרמזו על המרגישים עצמם מגורשים ומרוחקים מה' ומנחלתו – ובכללם כל בני דור האחרון החושבים כי ח"ו אבודים המה ברוחניות ובגשמיות – לאלו אמרה תורה נשא את ראשם, והיאך - על ידי שתאמר להם גם הם לבית אבותם - שידעו כי הם בניו רחומיו של בורא עולם, כדכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלוקים, ובוה תתחזק רוחם, ויהיה להם נשיאות ראש והרמת קרן – שהרי האב שיש לו עשרה בנים ואחד מהם חולה ל"ע, הרי כל 'ראשו ורובו' של האב נתונים לאותו הבן החולה והחלש, אף אנו נאמר לדור חלש כזה ברוח ובגשם – כביכול כל מעייניו של הקב"ה נתונים עלינו...³

וכך כתיב לקמן בפרשת בהעלותך (יב ג) 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה', וידועה תמיהת רבים ממפרשי התורה, האיך עלתה בידו להיות העניו מכל האדם, וכי לא ידע שהוא גדול מכל האדם אשר על פני האדמה, וכמו שנאמר (דברים לד י) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים', והוא היחידי מתוך כל יצורי אנוש שעלה למרום כמה פעמים למשך ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה כמלאכי ה' צבאות, וא"כ היאך עמד בדעתו כי הוא הפחות מתוך כל האדם אשר על פני האדמה.

אלא מבאר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע ב'ספר המאמרים' (שנת תרע"ט, עמוד תרעה), וז"ל. משה ראה ספרו של אדם הראשון (בו כתוב כל מעשי הדורות מבראשית עד תחיית המתים, כמבואר בשמו"ר מ ב), וראה שיקום דור בעקבתא דמשיחא שלא יהיה בהם השגה אלוקית, והיינו שההשגה שלהם אינה נחשבת להשגה כלל, ובפרט לגבי השגת משה לא תהיה השגתם נחשבת למאומה, וגם שלא תהיה להם עבודה אמיתית כמוה ולב, רק יהיה קיום המצות בפועל ממש [היינו שיעשו המצוות בגופם, אבל בלא כוונה במח ולב], ואף גם זה יעלה להם במסירות נפש, שיהיו כמה מניעות ועיכובים בגוף ונפש בריבוי העלמות והסתרים, ויעמדו נגד כל מונע ויקיימו המצות

גדול, והיה לו פרנסה בריווח כביכול (והיינו בזמן שביהמ"ק היה קיים, והיה כהן בעבודתו ולוי בדוכנו, ואף לאחמ"כ עדיין היה העולם מלא בצדיקים), אבל גם היום אנחנו נותנים לו פרנסה, כי אם לא כן ממי הוא מתפרנס, וכי מבני ישמעאל ובני עשיו. רק העיקר לידע אז מען גיט איהם היינט גאר ווינציג צו לייזען (פי', שכהיום נותנים לו 'רווחים' קטנים מאד), אבל באמת גם היום אנו נותנים לו פרנסה – כי בשמים שוקלין לפי ערך הנשמה, לפי ערך הגלות, ולפי ערך הטרדה. אמור מעתה, כשנבוא לחשב באיזה גלות וטרדה אנו שרויים בה אז נבין עד כמה עולה חשיבותנו למעלה לאין ערוך כלל וכלל.

ג. שאלה זאת שאל הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל את הרה"ק רבי שלמיקה מזוועהיל זי"ע, איך יתכן שמשה רבינו היה עניו מאד מכל אדם אשר על פני האדמה, השיב לו ר"ש כי משה רבינו היה בשמים במשך ארבעים יום וארבעים לילה, שם ראה גדלו וחשיבותו של כל יהודי ויהודי, ושפיר עלה בידו להתבטל בפני כל אחד ואחד. ד. יש שפירשו כיוצא בזה את הפסוק לענין חינוך הבנים – שישא את ראשם של צעירי הצאן – תשב"ר שמרגישים עצמם כמגורשים מנחלת עבדי ה', על ידי שיוודיעם כי גם הם לבית אבותם - גם הם חשובים, כי מקורם ושורשם מהאבות הקד' ומצוקי ארץ.

ובזה ביארו במקרא (משלי יג כד) 'חוסך שבטו שונא בנו', חוסך שבטו – שהנמנע מלהודיע לבניו מאיזה שבט הם – כלומר שמוצאם ממקור קדוש יהלכון, הרי בזה גופא הינו שונא בנו, כי כאשר ידע האדם את חשיבותו בוודאי יראה להתנהג כפי הראוי לגזע קדוש כמוהו.

הרה"ק העטרת משה' ממאקאווא זי"ע ישב פעם בשולחנו הטהור של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, בתוך

שהוא עתיד לעמוד למחרת בעבודת הקודש לכפר על הכלל כולו מכל חטאיהם, על כן מנסה הסט"א בכל כוחו להכשילו ולטמאותו, לכן הוצרך הכהן שמירה גדולה כל כך.

ומכאן, שבדורנו זה אשר אף עיניים עוורות רואות את מלחמת הסט"א על כל יחיד ויחיד מבני ישראל ללכדו ב'רשתם' ולהפילו לבור שחת, מזה נלמד כמה גדלה חשיבותו הרבה של דורנו, שכל יחיד ויחיד יכול להשיג בעבודתו להיות ככהן גדול ביום הכיפורים הנכנס לפני ולפנים, וכשיכיר כל אחד בכוחותיו הגדולים יקל לו להתגבר ולנצח את יצרו.

חיבה יתירה נודעת לנו, בני דור האחרון אשר הנסיונות רבו למעלה ראש, כי דייקא נסיונות אלו מוכיחים כי חשיבות מיוחדת יש לעבודתנו, וכמו שאמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע על דברי התוספות יום-טוב' (אבות ה ה), שבמסכת יומא (א ז) איתא שפרחי כהונה היו עומדים בליל יום הכיפורים בסמוך לכהן גדול, אם היו רואים אותו כשהוא מתנמנם, היו מכין באצבע צרידה - להקיצו, עיי"ש. ומבאר התויו"ט, כי יצר טוב ויצר הרע מתקוטטים זה עם זה כשני אויבים, וכשאחד מהם רואה שקרוב הוא להיות מנוצח מתחזק על עמדו להילחם בראותו כי כלתה אליו הרעה, ומכיוון שגדולה קדושת ליל יום הכיפורים עד מאוד, וכפרט גבי 'כהן גדול' -

הדברים פנה הלעלובער ואמר 'מאקו'ער רב איר האט געזען דעם שינאו'ער רב' (האם זכיתם לראות את הרה"ק הידברי יחזקאל משינאווא זי"ע) וענהו ה'עטרת משה' שלא זכה לראותו. כך חזר ונשנה הדבר כמה פעמים, רבי משה מרדכי שואל האם הוא הכיר והוא עונה בלאו. קודם ברכת המזון חזר ושאלו האם הכירו, ומשענהו שלא ראהו, פנה ואמר, אף אני לא זכיתי לראותו, אך דיבור יקר יש לנו מאותו צדיק, על הכתוב (במדבר ד כב) 'נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם לבית אבותם'. **נשא את ראש צריכים לרומם ולישא את ראשם של כל בני גרשון** - כל אלו המרגישים בנפשם כי מגורשים הם מלהסתפח בנחלת ה', ולעודדם בכך שגם הם מוצאים מייחוס הקדוש של **למשפחותם לבית אבותם** - כי הם מזרע האבות אברהם יצחק ויעקב, וחיבה יתירה נודעת להם, ואף להם יש חלק ונחלה בתוך אחינו בני ישראל (דברי יחזקאל פרשת נשא).

ומכל מקום צריך לזכור גם את פירושו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, שאמר בדומה לזה אך הוסיף, דמשמעות גם הם לבית אבותם היינו שאף הם בעצמם אוחזים במעשה אבותיהם ומשתדלים לקיים רצון קונם, 'ער לייגט אויך עפעס אריין אין גישעפט', ורק אז זוכים שזכות אבותם מסייעתם.

כיוצא בזה מטו משמיה דהרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע 'נשא את ראש' שיש להרים את האנשים החשובים שהם בבחינת ראש, ואילו בני - המחשיבים עצמם בגלל שהם יחסנים ובנים של גדולי תורה ויראה, בהם יש לקיים גרשון - לגרשם ולרחקם, אולם אם גם הם - שבעצמם ג"כ מתאמצים ללכת בדרכי אבותיהם ולעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, אזי הם מתעלים יותר **למשפחותם לבית אבותם** כי זכות אבותם מסייעת להם.

כללא דמילתא, בלא עבודה ויגיעה מצד האדם עצמו אי אפשר להתעלות במדריגות התורה והיראה, שאינה ירושה לך מאבותיך, ורק אם ישקיע בעבודתו יזכה שבזכות אבותיו יפתחו לו פתח כפתחו של אולם.

ה. הוא (הרה"ק מסאטמאר) היה אומר, שהנה איתא בגמ' (ר"ה טז:) שהשטן מתערבב ומתבלבל בעת תקיעת שופר, ואמרו בירושלמי (מובא בתוס' שם ד"ה לערבב) שהוא מתערבב מכיוון שהוא מתיירא שמא שופר של משיח הוא שומע, וכבר שבו ישראל בתשובה, ולכאורה צריך ביאור - הרי זה עידן ועדנים - משך אלפי שנים שבני ישראל תוקעים בשופר ועדיין לא הגיעה זמן גאולתם, ומדוע דייקא בעת הזאת שאינם עומדים ביראתם כדורות הקודמים באה זמן גאולתם. אלא, כי אין הקובע לפי גודל המצווה, רק לפי הזמן - כחלישות הדור וחוזק נסיונותיו כן רבה חשיבותו של הדור למעלה למעלה, ובדורנו - דור אחרון, אשר כל מעט ומעט עבודת הקודש עולה בקושי רב, הרי קושי זה מעלה חשיבותם לאין ערוך, עד שבכוחם להחיש פעמי הגואל, מה שלא נעשה בדורות הקודמים להם (ואף השטן מודה בכך עד שהוא נבהל כל כך...).

ו. הוסיפו לבאר עד"ז את תפילת הכה"ג לפני ולפנים 'שלא יכנסו לפניך תפילת עוברי דרכים', ולכאורה צריך ביאור, וכי מהם חשש כל כך הכהן גדול, אלא כי בהיותם בדרכים בעת עמידתם בנסיון 'שמירת עיניים' הרי גדולתם כמותו ממש - ככה"ג הנכנס לפני ולפנים, ושפיר יש לו לחשוש מהם...

לכית אבותם - בידיעה שהם בנים למקום תתחזק נפשם ורוחם של בני ישראל

כבר מילתנו אמורה, כי יש בהאי קרא (ד כב) 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם' - לחזק ברכיים כושלות אשר נראה להם כי מצבם בכי רע אם בתורה ועבודה ואף בגשמיות מצב פרנסתו דחוק וכיו"ב בעניני בריאות ושאר צרכי האדם, אמור להם - שמע 'בני' אל תפול ברוחך כי 'בנים אתם לה' אלוקים, וכאשר יזכור האדם כי הוא בנו כביכול של בורא עולם ומנהיגו ייטב לו בזה ובכא, כי יסמוך עצמו כסמיכת הבן על אביו העשיר ובעל שררה, [ולחבדיל באלף אלפי הבדלות -] כך יסמוך כל יהודי כי אב יש לו בשמים הדואג וממלא כל מחסורו.

כי אם יסמוך על ה' וישליך כל יהבו עליו וודאי שאף לעומתו ה' לא יעזבנו. יעזרהו ויסייעו בכל אשר יפנה.

וכאשר יזכור כי בן הוא לאביו שבשמים - תשקוט סערת רוחו ברדיפתו אחר טרפו ומזונו, שהרי כל מפתח הפרנסה בידי אביו רחמו, וכך הביא הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פרשת תרומה שנת תרל"א) בשם הזוה"ק שעיקר הכמתון הוא להיות מובטח בעבודת השי"ת, כי השי"ת יעזור... וכפי בירור האמונה בלב האדם, כך נעשה באמת... וכן שמעתי מאא"ז מו"ר [הרה"ק ה'חידושי הרי"ם'] זצלה"ה, על מה שכתוב (ירמיה יז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו, כי כפי בטחון האדם בו ית' בן יש לו מובטח באמת, היינו

וכך איתא ב'ישמח ישראל' (חנוכה אות נו), שהרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע שאל את האר"י הק' שהנה מצינו (ירושלמי ה ד) שפרתו של שכנתו של רבי אלעזר בן עזריה הייתה יוצאת ברצועה שבין קרניה, ומחמת שלא מיחה בשכנו נקראת על שמו, ונחשב לו הדבר כעוון, והושחרו שינוי מרוב התעניות שהתענה לכפר עונו. ושאל מהרה"ו אם על סרך עוון כזה התענה ראב"ע כל כך הרבה צומות, מה נענה אנן אזוכי הקיר - אשר אין מתום בבשרנו מרוב פשעינו, ויען רבינו האריה"ק, כל זה בדורות הקודמים, אבל בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת הנאה מעומק הלב נחשב כתעניות רבות בשנים קדמוניות.

הוסיף על כך ב'ישמח ישראל' שאם כך הוזה בדורו של האריז"ל, הרי מאז ועד עתה שהגלות והצרות מתגברים, ובכל יום קללתו מרובה משל חברו - בוודאי זעקת ישראל מעומק הלב בדור הזה יקרה בעיני ה' כתעניות משנים הקדמונים... ואף אנו נוסף - כמה צרות נוספו מימות ה'ישמח ישראל' ועד עתה... עאכו"כ גדלה מעלתנו עד מאד מאד. וידעו בני דורנו שכל מעט עבודה, אפילו בל דהוא, של כל יהודי באשר הוא שם - בדור עקבתא דמשיחא, חשוב יותר ממצווה גדולה שקיימו צדיקים וחסידים בשנים קדמוניות, וטעמו של דבר, כי בשנים קדמוניות לא עלתה להם עבודתם בקושי רב וגדול כבימינו אנו.

והנה הכה"ג הזכיר י' פעמים את שם הוי"ה, ויחדיו הם עולים בגמטריא ר"ס (260), כיו"ב יש לרמז בעוברי דרכים השומרים על העיניים, כי עין בגמטריא ק"ל (130) והשומר על שתי עיניו עולה בגמטריא ר"ס (260=130x2), לרמז שהשומר עיניו שקול ככה"ג הנכנס לפני ולפנים.

ומהאי טעמא היו מלווין אותו בצאתו בשלום מן הקודש 'אשרי העם שככה לו' - והרי לו נאה ולו יאה לזמר 'מראה כהן' - לשבח את הכה"ג עצמו, וכי מה ענין יש לזמר ולשבח את העם, אלא לרמז לנו ענין זה, כי אשרי העם - ביד כל העם להיות ככה - ככה"ג הנכנס לפני ולפנים, בהתגברם על הנסיונות.

ז. ביאור נפלא אמר הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועה"ל זי"ע בדברי הגמרא (ביצה כג) שהקשו מדוע אמרו פרתו של ראב"ע - וכי זו הייתה פרתו ותו לא, הרי י"ב אלפי עגלים היו 'מעשר בהמה' שלו בכל שנה ושנה, נמצא שהיו לו ריבי רבבות של פרות, ותירצו, תנא, לא שלו היתה, אלא של שכנתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה - נקראת על שמו. ומבאר הרה"ק כי כל שאר הפרות לא נחשבו שלו שהרי 'לא במותו יקח הכל'... רק פרה זו נחשבת שלו, כי הרי יציאתה ברצועה בשבת נחשב לראב"ע כעוון, ועל עוון זה שב בתשובה מאהבה, ומכיוון שהשב מאהבה נחשבים לו עוונותיו לזכויות לכן 'נקראת על שמו', כי הזכויות שבאו לידו ע"י ילוו אותו אף בעולם העליון, נמצא שזו הייתה פרתו היחידה.

כששב לאהל ביתו - אחר מעמד האדיר של קבלת התורה, לכבות את ה'אש הגדולה' אשר ראו עיניו במעמד הר סיני, ולומר לו, אכן, קבלת את התורה, אך 'מפטירין כראשתקד', שוב לאהליך - להנהגתך ולסדר יומך כעד השתא, ומה לך לשנות סדרי בראשית ולקבל על עצמך עול תורה ועבודה...

בעיני זה מרומז נמי בפרק 'אשת חיל' (משלי לא) המרמז כולו על התורה (עיי' רש"י שם פסוק י) 'בטח בה לב בעלה - ומדוע, כי ושלל לא יחסר' והיינו שבהגיעו ל'שובו לכם לאהליכם' - גם אז 'אל יחסר המזג', ואינו חוזר לסדר יומו ולהנהגתו שקודם קבלת התורה, אלא היא 'מוסיף והולך' הן בכמות הן באיכות, כל אחד לפי מה שהוא.

ובך נצטוונו לקראת מתן תורה 'וקדשתם היום ומחר', ורמז יש בו שלא יעבור ויצא היו"ט כלעומת שבא, אלא אף למחרת היו"ט יזכור שאך זה עתה קיבל את התורה והיאך ישכחנו בין יום י. והדרך אשר יראה בה אור - לקבוע את החג בנפשו, על ידי שיקבל עליו קבלה

שכפי מה שהוא בוטח בה' כך באמת יקויים סיפא דקרא - והיה ה' מבטחו, שהקב"ה יהא עבורו כמבטח, מגן ומחסה מן הפורעניות.

שובו לכם לאהליכם - עיקר קבלת התורה לקיימה בשובם לביתם מהר סיני

בפרשתן (ז, פד-פח) זאת חנוכת המזבח 'ביום' המשח אותו... זאת חנוכת המזבח 'אחרי' המשח אותו, ביאר בה הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה בפרשתן עמ' ס) כי לא די בכך שמקבלים את רוב ההשפעות 'ביום המשח' - בזמן של ההתעלות. אלא העיקר להמשיך את קדושת היום אף 'אחרי המשח' אחר לכתו מעמנו. ביותר הדברים אמורים כעת בעידן כלולות בני ישראל עם התורה הקדושה, שעלינו לראות שיהיה בניין עדי עד, בקשר של קיימא, ולהמשיך את לימוד התורה והעסק בה.

והנה כתיב 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל' - שלל ראשי תיבות ש'ובו ל'כם ל'אהליכם. כי עיקר מלחמתו של יצר - האויב הגדול, לקרר את האדם

ח. אמרו חז"ל (פסחים ח:) 'כל שאין לו קרקע פטור מן הראיה', וביאר הרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע (הובא בשפתי צדיק פר' בהר אות יא) שמי שיש לו קרקע וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, פעמים אפשר שיבוא לידי מחשבה שכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ואינו חי תמיד בהרגשה כי כל מזונותיו וכל הצטרכויותיו מה' באים לו, לכן ציווהו ה' 'שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' - להזכירו כי כל אשר נעשה בעולם הזה מה' הוא, ואין לאדם שפע פרנסה כי אם בדבר ה'. אבל מי שאין לו קרקע, אינו נצרך לידי כך, כי בהעדר מקור פרנסה הינו רואה את ה' ואת הנהגתו עמו ועם כל ברואיו בכל עת, ולכן פטור מן הראיה, כי יש לו ענין עליה ברגל אף בהיותו בביתו. ט. ואל יחשוב אדם עוד חזון למועד, יבוא יום ואתחיל לעבוד את ה' ולעסוק בתורתו, כי כך אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ששמע מפי אביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע באחרית ימיו, בהיותי צעיר לימים חשבתי על כמה וכמה דברים בעבודת ה' ולימוד התורה שעוד אוכל לעשותם לכשיבוא היום, אך עתה יכולני להעיד בפניך שכל מה שאין האדם עושה בשחר נעוריו, שוב לא בא לידו לעשותו ולפעול אותו.

י. ובפרט בימים הללו, כפי שכתב הרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע (ספר הזכות פר' נשא) 'המדרש מאריך בפרשת נשא יותר מבכל מקום, וכן בזוה"ק האידרא. ולמה, נראה - לפי שפרשה זו חלה אחר שבועות, ובכל שנה ושנה מחדש השי"ת עלינו את נתינת התורה, ממילא יש בזה הזמן 'שפע' של תורה'.

יא. וכמו שאיתא מהרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (עניני שמנ"ע, פסח) שהבקשה בתפילת המועדים 'והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדך' היא מלשון נישואין. מעתה יש לומר דכמו שבכל 'נישואין' מבקשים 'שיהיה בנין עדי עד', א"כ, אף כאן עלינו לבקש ולעשות פעולות שישאר הבנין אף לאחר החג ולנצח נצחים.

משל לאחד הנכנס לשמחת נישואין וברצונו לדעת מיהו החתן, שהרי הכל עוטים בגדי שבת ויו"ט, אמנם כאשר יראה למחרת היום מי עדיין לבוש בבגדי שבת ויו"ט ידע שהוא 'חתן דגן'. כיו"ב, מיהו ה'חתן' ביום חתונתו זה מתן תורה, מי שנשאר עם התורה גם לאחר שבועות...

יב. הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שאל פעם כמה מבחורי הישיבה 'אימתי הוא זמן קבלת התורה בחג השבועות', נענה האחד ואמר בזמן עלות השחר, לעומתו השיב רעהו בעת קריאת עשרת הדברות בקריאת התורה, השלישי השיב

הוא כעת להרבות ב'מעשים טובים' – יזיר עצמו מן היין, כדי שיתרכו מעשיו על חכמתו.

ביתר ביאור נבאר, כי אמרו חז"ל (סוכה נב.) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, נמצא שזה האדם שהחכים לדעת יותר חכמה – גם יצרו גדל עמו, וחייב לקבוע לעצמו גדרים וסייגים כנגד יצרו זה שנתגדל, ולכן יזיר עצמו מן היין. ולדידן הדברים נמי אמורים, אחר שעבר עלינו יו"ט של קבלת התורה ונתרבתה החכמה בקרבנו, יש לנו להרבות פעלים לעסוק בדברי תורה ביתר שאת וביתר עז.

וקידש את ראשו ביום ההוא – שלא להתיימש ולהתפעל ח"ו מהנפילות

בפרשתו (ו יא-יב), אחר שנטמא הנזיר והביא את קרבנותיו – 'וכפר עליו מאשר חטא על

הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא, והימים הראשונים יפלו', ידוע שהרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה מרבה להוכיח מפסוקים אלו, שאין לו לאדם להתיימש כלל – בכל מצב ואופן שיהיה, כי אף אחר שנטמא הנזיר בפתע פתאום ומטבעו של עולם ייכנסו בו הרהורי ייאוש האומרים לו - ראה כי אין מעשיך רצויים לפני המקום. והוכחה ברורה לכך שהרי נטמאת 'בפתע פתאום', הרי לך שמן השמים טימאוך שלא תוכל להיזהר ולהשמר מטומאה זאת... אעפ"כ אמרה תורה

אחת ואפילו קטנה, שישמרנה ככבת עינו גם לאחר החג – כחך ולא יעבור, וזו הקבלה תהא לו כחוט המקשר אותו אל היו"ט.

ומאויבי תחכמני, כשם שדרכו של היצר הרע שאין מפתה את האדם בכת אחת על דברים גדולים, ולא יפתנו מיד לעבוד עבודה זרה, אלא 'כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד' (שבת קה:), הרי שמכשילו בדברים קלים וקטנים שאדם דש בעקביו כי משם יבוא להפילו לכסוף בע"ז רח"ל, וממנו ניקח לעבוד את השי"ת ב'מידה טובה מרובה', שעל ידי ההתחזקות בקבלות קטנות, דרגא בתר דרגא, סוף שיבוא לעבודת ה' בשלמות.

איתא מהרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע (פרי הארץ בפרשתו) על דרך אומרם ז"ל (ברכות סג.) 'למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת נזיר, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין'. כי איתא במסכת אבות (ג ט) 'כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת', ואחר שראה סוטה בקלקולה – שהוא המקום היחיד שהובטחנו על 'נס נגלה', ובזה הוסיף 'חכמה' על חכמתו - לידע עד כמה גרוע הוא המהלך אחר שרירות לבו, על כן מחויב

באופן אחר... עד שאמר להם הרבי, זמן קבלת התורה הוא בשעה שאדם מקבל על עצמו את התורה. אף אנו נאמר לפי דבריו – שבכל יום מימות השנה יש בידינו לזכות שוב ב'מתן תורה', אם אך נקבלנה בשתי ידיים.

וכך אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע על המשנה (סוף יומא) אמר ר"ע אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים... מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. ודימוהו למקוה, כי כמו שבנוגע לטהרת המקוה הרי יש לפני האדם שני בורות מים, אחד - מלא במי גשמים המטהרים את הטובל בהם. ואחד - מים שאובים שאין בהם כל טהרה כלל. מה יעשה האדם בכדי שיטהרוהו אף אלו המים, ינקב נקב בין שני הבורות ובזה יתחברו שני הבורות מדין 'השקה'... ויתהפכו השאובין להיות כמי גשמים עצמם שהם טהורים ומטהרים אחרים. כך נמי לענייננו, ימי החג שעברו עלינו הרי הם כאותם 'מי גשמים' המטהרים, ולמחרת החג נדמה לו לאדם שהוא כנמצא במים שאובין שאי אפשר להם לטהר – עצתו, לנקב בעצמו איזה נקב – ב'קבלה' אחת טובה ואמיתית, ובזה יתקיים בו דין 'השקה' וחיבור ליו"ט, ונעשה 'מציאות' אחרת כמי הגשמים המטהרים, ויטהר המיטהר מהיו"ט.

יג. דברים כדרבנות כתב בזה ה'אוהב ישראל' (ליקוטים חדשים פרשת ויקרא) 'בעינינו ראינו רבים מן החסידים שנעשו משוגעים ח"ו, או בעלי מרה שחורה, ומאין נמצא הדבר הזה, אם מן התורה ח"ו - אדרבה התורה עוד משמחת את הלב וכו', אם מן המצות - הלא 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' (תהלים יט, ט), אבל הענין הוא, כי האנשים ההם הרוצים לעלות אל ה', והסולם נעלמה מעיניהם, כי אינם עובדים את השי"ת בהדרגה ותופסים דבר שאין שייך להם, בלי שום קריאה ורשות מן השמים', לפיכך אסור ללכת בגדולות כדי שלא יפול משם, אלא יעלה במתינות ובהדרגה, וכל יהיה בטוח בדרכו.

באר הפרשה - נשא

ז

וקידש את ראשו ביום ההוא - יעזוב כל ה'חשבונות', מכאן ילמד כל איש לנפילותיו 'כפתע פתאום' - כל ילך נא כ'סומא בארובה' אחר השי"ת. ויזעק - מהיום חד בדידיה, שלא להתייאש אלא יעמוד מנפילתו וינני מתחיל בנוירות חדשה והימים הראשונים יפלו. ויאמר 'מכאן ולהלאה חושבנא'.

יד. ואם יאמר לו יצרו, אבדה תקוותך, מה לך כי תקום ותעמוד מנפילתך - תשוב לבוראך ותאמר לו אכן נפלתי - אבל מעתה אשוב לדרך הישר, הרי גם תמול גם שלשום אמרת כן, ושוב נפלת ומה לך כי תשקר לבוראך, תשובתו במעשה שהיה בימי הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בבחור אחד מבני ישיבתו, שהוצרך ליסע לחו"ל ובחששו שמא יישן ויפסיד נסיעתו נשאר ער במשך כל הלילה, לפנות הבוקר הלך הבחור להתפלל אצל ה'כותל המערבי' שהיה אז ריקם ממתפללים, והנה רואה הוא את הרבי דופק על שכמו, ושאלו אמור נא בחור, מהו השבח הגדול ביותר שאפשר לשבח את הבורא ית"ש, ומיד ענה - השבח הגדול ביותר שהקב"ה אינו שוחק (ער לאבט נישט), כך סיים הרבי את דבריו, סתם ולא פירש ונעלם מעיני הבחור. מחשבותיו של הבחור החלו להתרוצץ, למה כיוונו דברי הרבי ומה פירוש דבריו הסתומים... בחזרו לישיבת 'שפת אמת' ראה כי כבר הוא חדרו של 'ראש הישיבה' דאז הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, נקש על הדלת, וכשפתח לו רה"י שטח בפניו את תמיהתו וחידתו בפירוש דברי הרבי, וכי ממה וממי יש לבורא לשחוק שהרבי אמר שאעפ"כ אינו שוחק. ענה לו רה"י הנה אם בתור תפקידי כרה"י אגש לבחור מבני הישיבה ואעיר לו על הנהגה פלונית שאינה טובה, והלה יענה ויאמר צדקו דברי רה"י הנני מבטיח שמהיום והלאה אחדל ממנהגי זה. והנה אך יעבור יום ושוב ינהג הבחור בהנהגה זאת, אם שוב יענה ויאמר - מהיום והלאה אחדל ממנהגי זה עדיין יהיה ניתן למחול לו, אך בהישנות הדבר פעמים רבות, הרי אשחק מתשובתו, ואענה ואומר לו אין זו תשובה כלל, כי כבר הפך הדבר לשחוק - אבל הקב"ה אינו כן, אף אם נבוא ונאמר לו מאה פעמים ויותר מהיום והלאה אחדל ממנהגי זה - לא ישחק הבורא מאתנו, אלא יקבל אותנו באהבה וחיבה כאילו שאנו מבטיחים זאת בפעם הראשונה...

טו. אמנם, מעלה גדולה יש לבעל ה'לב נשבר', וכמעשה שהיה עם החסיד רבי אפרים זלמן 'ציצית-מאכער' זי"ע מגדולי תלמידי מרן ה'בעל שם טוב' הקדוש זי"ע (מן הנראה שעסק לפרנסתו בטוויית ציצית של מצוה, על כן נשתרש שמו בחניכתו זו), שפעם אחת נסע לרבו לשבות אצלו בשבת בראשית, ועל אף הטרחות המרובות שהיו כרוכות בנסיעתו שמח בחלקו שהוא זוכה לנסוע לצדיק הדור, בצפרא דשבתא לפני קריאת התורה חלש לבו, ויצא מבית המדרש לקדש על הכוס כדי להחיות את נפשו, אך אז נרדם על מקומו וכאשר התעורר מתרדמתו מצא שכבר סיימו זה זמן רב את התפילה והבעש"ט כבר ישב לערוך את סעודת שבת קודש לפני עדת מרעיתו, הצטער החסיד מאד שכך עלתה לו, שהפסיד קריאת התורה ותפלת מוסף בציבור, וכך נכנס אל מקום ה'טיש', משראה אותו הבעש"ט פתח לפי תומו ואמר דברי תורה על פסוק שבפרשת השבוע (בראשית ב 1) 'ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה', ויש לפרש 'אד' מלשון המשנה (ע"ב ב.) 'לפני אידיהן' שמשמעה מלשון שבירה (ע"ש בגמרא לאחד הפירושים), ורמזה תורה, שעל ידי שברון לב של יהודי אפשר להשקות את כל פני האדמה ולהשפיע שפע רב בכל העולמות.

ויזכור את דברי הרה"ק ה'חתם סופר' בפרשת בהר (ד"ה ויש לרמוז וכי תשיג), וז"ל. כי לפעמים מועיל לצדיק עבירה אחת שעשה, יותר מכל מצוותיו שעשה כל ימיו, שעל ידי אותו החטא קונה כניעה ושפלות בנפשו, (פשיטא ואין צורך לבאר כי אין לנו ללכת לחטוא מעיקרא מתוך מחשבה לבוא לידי שברון לב זה, אבל אחר שחטא יזכור מאמר הלז). ובזה פירש את הכתוב (כה מז) 'וכי תשיג יד גר ותושב' - היינו היצר הרע היושב בלבו של אדם והשיג את האדם בהכשיל אותו בכמה עוונות, הרי תועלת יש בו ש'ומך אחיך' - שזכה למידת הכנעה, ובזה יזכה ש'אחרי נמכר' - ליצר, 'גאולה תהיה לו...'

וכן איתא ב'חובות הלבבות' (שער התשובה פ"ח) שיש מעלה ב'בעל תשובה' יותר על מי שמעולם עמד בצדקותו ולא חטא מימיו, 'שעולה בו השב על הצדיק. כגון שחטא חטא קל, מצוות לא תעשה שאין בה כרת, ואח"כ שב בתשובה, ומכשול עונו עומד נוכח פניו תמיד, והוא נכנע ושפל תמיד לפני האלוקים, ונפשו נשברה ולא יתגאה בכל הטוב שהוא עושה, נמצא שחטאו גורם לכניעתו והשתדלותו למילוי חובותיו לפני השם... זהו העולה על הצדיק אשר לא חטא אותו החטא (כי על הצדיק איננו בטוחים שלא יתגאה וירום לבו).

וכן מצינו בדברי הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם לשבועות) שלכן קוראים 'מגילת רות' בשבועות, כי זו הייתה מעלתו של דוד המלך ע"ה שכל ימיו היה בהכנעה נפלאה, מספק שמא אינו ראוי לבוא בקהל (מספק אם אמרינן עמוני

ואינם מתייאשים חלילה. ולכן אמרו 'מפני מה ניתנה תורה לישראל מפני שהם עזין' ורק במידה זו יש בידם לקבל את התורה.

בך אמר שלמה המלך (משלי כד טז) 'שבע יפול צדיק וקם, ורשעים יכשלו ברעה', והיינו שאי אפשר לבשר ודם בלא נפילות, כי הן הצדיקים והן הרשעים נופלים. והנפקא מינה שביניהם שהצדיק אינו נשאר בנפילתו אלא 'וקם' ^{טז}, ואילו הרשע נשאר בכשלונו וממנה לא יקום יותר. (ומרומו בלשון הירידה, כי אצל צדיק אמרו 'פול' – שאין לך אדם הנופל ברחובה של עיר ולא יקים את עצמו, ואילו לשון 'כישלון' מורה על מי שנשאר במכשולו) ^{יז}.

וכך איתא בגמרא משמיה דרבי מאיר (ביצה כה:): מפני מה נתנה תורה לישראל, מפני שהן עזין, ומבאר שם מהרש"א (חא"ג ד"ה ראויין) וז"ל. ונראה, דעזותן דקאמר לאו היינו גבורה, אלא לעמוד על דבריהם ולא ישובו מפני כל (כלומר לא יזוו ממקומן, וזה) הוי עזותן. וראיה לכן, דאיתא שם בגמרא 'שלשה עזין הן, ישראל באומות, כלב בחיות, תרנגול בעופות', והרי כמה חיות וכמה עופות גיבורים יותר מהכלב והעוף, אלא בע"כ פירוש 'עזותן', היינו שלא ישובו מפני כל (והכלב מעיז פנים לנבוה נגד בעלי חיים החזקים הרבה יותר ממנו), כיו"ב נשתבחו בני ישראל, דאף כאשר כוחו של הסמ"א והיצר הרע מתגבר עליהם הרי הם נשארים בעזותם וממשיכים ללחום בעוז ובגבורה

ולא עמונית', או מחמת שהיה ספק בן תמורה עד שמשחו שמואל המלך ונפשט הספק), ועד שנתגלה ההיתר 'היה לבו רפוי כשעוה תמיד' ובזכות ענווה ושפלות רוחו זכה ל'מלכות בית דוד', גם זכה שאחר שנתמנה למלך לא נתקלקל כדרך כל המלכים שנתקלקלו על ידי גאות, ורק מחמת שפלותו נתקיימה מלכותו של דוד שהוא מלך ישראל חי וקים (הובא בליקוטי הרי"ם בסוף דבריו לחג השבועות).

אלא ש'תיכף לשברון לב התחזקות' כמו שסיפר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד, עובדא הווה אצל זקנו הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע, שנה אחת נעמד אצל ה'עמוד' ביומא דהילולא של זקנו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע, טרם שהתחיל להתפלל נאנח ואמר אויך מיר אן אייניקל, א פראסטאק, וואס האסטו מיטן זיידען (נכד שכזה, הלא אני ריקן מכל, איזה קשר ושייכות יש לי עם זקני הקדוש). התבונן כמה רגעים, ולאחר מכן פתח ואמר טאקע אן אייניקל, טאקע דאווענען פארן זיידען (אכן, נכד הנני, ואתפלל כדת לזכר נשמתו). והסביר הרה"ק שבדרך זו צריך האדם לעבוד את קונו, מחד גיסא עליו להיות 'לב נשבר' וענוותן, שידע את פחיתותו. אך מאידך גיסא עליו להתחזק בעוז לומר טאקע איך בין א בן מלך, הן אני בנו של הקב"ה וחשיבותי היא לאין ערוך.

איתא במשנה (אבות ב יח) 'אל תאמן בעצמך עד יום מותך', ואמר הרה"ק מקאצק זי"ע, דק"ו הוא, אם אין לאדם להאמין בעצמו שהוא צדיק תמים, וכבר לא יכשל לעולם ועד, וודאי שאין לו להאמין כי רשע גמור הוא, וכבר אבדה תקוותו ח"ו.

טז. ואדרבה, מעלת הקימה מתוך הנפילה גדולה פי כמה וכמה מכל התחזקות, כדמצינו בפרשתן (ה כח) 'ונקתה ונזרעה זרע', וברש"י (מדברי המדרש רבה ט כה) שאם היתה יולדת בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים. ולכאורה צ"ב, בשלמא מה שתנצל ממייתה ניחא, שהרי הוברר שלא חטאה, אבל מדוע מגיע לה שכר גדול כ"כ, הרי מדובר כאן לאחר קינוי וסתירה. ולא נהגה כצדיק הדור... אלא ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע דאדרבה, מאד מאד גדלה מעלת ההתגברות מתוך שפל מצב כזה, לאין ערוך, הרבה יותר מכל עמידה בנסיון שעדיין לא נכשל במאומה, והמתגבר כארי לעשות רצון קונו וחפץ צורו מתוך עמק הבכא, מן הדין היא שיטול שכרו משלם.

יז. פוק חזי מדרכו של עולם, בבואם לציין סימן טוב על איזה דבר הרי הם מסמנים ווי כזה V, וסימן זה נעשה על ידי שיוורדים עם הקולמוס ורק לאחמ"כ חוזרים לעלות, נמצא שההצלחה באה על ידי הירידה שהיא המביאה לעליה. ולאיך כשרוצים לסמן על דבר שאינו טוב עושים איקס כזה X, כי בסימן זה שני הקווים יורדים ממעלה למטה, ואינם חוזרים לעלות מירידתם...

הוסיף לי אחד השומעים, כי מדרכם של המשגיחים והמחנכים לציין את ה V על תשובה נכונה ב'בחינות' תלמידיהם באופן שיוורד מעט משמאל וחוזר ועולה בצד ימין יותר ממה שירד בתחילה, כי האף אמנם שחיוו של היהודי הושתתו על 'ירידות ועליות' מכל מקום יש לו לסדרם באופן שכל עליה תעלה אותו למקום גבוה יותר מהמקום שדרך עליו בטרם נפילתו.

וכיצד תקראנו נזיר בבואו לשחות יין, ומכאן האלשי"ך, דמכיון שבזמן טוב קיבל על עצמו להיות נזיר והתנהג בקדושה ובטהרה, לכן נקרא בתורה 'נזיר' אף כשגמר נזירותו, כי גם כשהוא נופל ממדרגתו נשאר אצלו מן הקדושה שקנה בנפשו בעת קבלתו, ומכאן נלמד, שאין שום התאמצות של יהודי הנאבדת ונעלמת ח"ו."

מכאן תצא הקריאה לכל המרגיש בעצמו הרהורי ייאוש, ונדמה לו כי מה שהיה הוא שיהיה – ישלח מאתו כל אלו המחשבות, ויזעק בקול גדול – חשוב אני אצל בוראי כגדול שבישראל, והרי הקב"ה הוא יוצרי ובוראי,

ולא יתייאש עצמו לומר 'חוטא ופושע אני' אבדה תקוותי, כי איתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פכ"ב) 'אפילו הגדיל אדם מאה עבירות זו למעלה מזו ועשה תשובה הריני עמו ברחמים ואקבל את תשובתו, ואפילו עומד אדם ומחרף כלפי מעלה ויחזור ויעשה תשובה אתה הקב"ה מוחל לו על כולם.

ויזכור את דברי האלשי"ך הקדוש (תורת משה פרשת נשא) על הפסוק בפרשתן (ו כ) 'ואחר ישתה הנזיר יין', ודקדקו המפרשים, מדוע נאמר כאן 'הנזיר' - והלא כבר סיים נזירותו ושוב אינו נזיר, שהרי 'נזיר' אינו שותה יין

יח. מעשה פלא אירע בעיה"ק ירושלים לפני כמה וכמה שנים, נער קטן מבני העברים שיחק עם חבריו ושכניו ובתוך המשחק נתהדק חבל סביב צווארו וכמעט שנחנק ל"ע... ועד שהספיקו 'אנשי הצלה' לבוא לעזרתו כבר אבד הילד את הכרתו, ויבהילוהו לבית החולים בנסיון להציל את חייו, ואכן, גדולי המומחים שבדקוהו אמרו בצער רב ל'אבי הילד ואמו' כי קצרה ידם מהושיע ואי אפשר להם להחזירו לאיתנו (כי הידוק החבל סביב צווארו זמן רב כל כך מנע מהדם לעלות לראשו - כפי הנדרש, וממילא ניזוק המוח באופן קשה ביותר), כך שכב הילד מחוסר הכרה במשך ימים מספר רח"ל.

ויהי אחר כמה ימים לפנות הבוקר נשמע 'צלצול' הטלפון שבביתם ב'קול רעש גדול', האב שנחרד לקול הטלפון הבוקע ועולה בשעה שכזו ענה מיד לטלפון, ומצד השני נשמע קולו של הרה"ג רבי דוד פרנקל זצ"ל (מבאי ביתו של החו"א זצ"ל) – ידידו של אבי הילד, שפתח לספר לו על חלומו אשר חלם בזה הלילה שהוא עולה השמימה והוא עומד בפני 'בית דין של מעלה', והנה הוא רואה שעל שולחנם נמצאת תיבה מלאה ב'פתקאות' שנכתב בהם 'שמות אנשים' החיים עדיין בזה העולם... וכל שם ושם נידון - מה מעשיו בעולם, והאם הוא ראוי להשאר בין החיים או להיפך ח"ו... והנה... עלה פתקו של בנכם זה השוכב מחוסר הכרה, והחלו הדיינים לדון בדינו, הללו מיימינים בלימודי זכות עליו, והללו משמאילים ומצדדים להעלותו משיבה של מטה לישיבה של מעלה, ולפתע, עולה 'מספריים' (סכין) צבועות בתכלת לפני הדיינים וחתך את פתקו של הילד וממילא 'נגמר הדין' וחיינו ניתנו לו במתנה, ואיקץ והנה חלום, ובזאת אמר לאבי הבן, שזה החלום חלם באישון לילה ואינו יודע פתרונו, אך מעשה שהיה כך היה.

אחר רגעים ספורים – עודו שקוע במחשבותיו על דבר החלום לדעת פתרונו מהו, שוב בוקע ועולה קול צלצול הטלפון, ומצד השני עומדים הרופאים השוהים בסמוך למיטת בנו, הללו לא האריכו בדיבור אלא פקדו עליו לבוא במהירות לבית החולים יחד עם בני ביתו, ולא היה סיפק בידו לברר מה קרה, כי הרופאים כבר הניחו ועזבו את הטלפון בבהלה... וימהרו האב והאם לבית החולים ברוב חשש ובהלה כי לא ידעו מה ממתין להם שם... בהגיעם 'כמעט שלא פרוחה נשמתם' בראותם 'תחיית המתים' כפשוטה, שבנם פקח את עיניו והחל מדבר מעט, גם ביקש קצת מים ומשקה, והיו הרופאים עומדים ממעל למטת חליו ומביטים בו בתמהון, ומשתהים לגודל הנס שאירע מתחת ידם. אחר הדברים האלה, כשחזרו ההורים לביתם, סיפר האב לבני ביתו, על דבר החלום שחלם ר' דוד הנ"ל, והוסיף לומר שעד לרגע זה עדיין לא ירד לסוף דעתו ואינו מבין את פתרון החלום, לשימע דבריו נבהלה ורעשה האשה, וכה היו דבריה, ביום האתמול הייתי מהלכת בשוק 'מחנה יהודה' [כי לפרנסתה עסקה בעבודת התפירה ובתיקון בגדים קרועים] לקנות מסוחרים הבדים מידה מסוימת של בד שהייתה חסירה לי, הביאני המוכר אל חדריו וניסיתי לחתוך את הבד כדי מידתו ולא עלה בידי לחתכו יפה, על כן ביקשתי מהמוכר שיחתוך בעדי, והוספתי לדקדק במעשי יותר מהרגלי ולא מסרתי את המספריים מידי לידו אלא הנחתים על השולחן כדי שהמוכר יקחנו משם – ואותם המספריים בצבע תכלת היו... באותה שעה צרפתי תפילה בלבי לפני הקב"ה הבוחן כליות ולב יודע כל תעלומות, שבשכר זה ישלח רפואה שלימה לבננו השוכב ללא הכרה, עתה ראיתי כי אכן שמע אלוקים לקול תפילתי - כי אלו המספריים שעל ידם הוספתי בגדרי הקדושה עלו מן החנות לפני כסא הכבוד והם קרעו את רוע גזר דיננו, והחישו ישועה לבננו זה מעל לדרך הטבע.

באר הפרשה - נשא

רני פלט תסוכבני סלה, שהנה רצון הבורא שיהיו בני ישראל בשמחה. ואם ח"ו חסרה לו לאדם מידת השמחה, מה עושה הקב"ה, מביא עליו צרות וייסורים ואח"כ נוטלן ממנו, ומזה גופא יבוא לידי שמחה - שנפטר מן הייסורים. וזהו שאמר דוד אתה סתר לי, רבש"ע הצילני מכל מיצר - אינך צריך ליתן לי ייסורים ולנוטלם אח"כ כדי שאהיה בשמחה, כי רני פלט תסוכבני - כי תמיד הנני שרוי בשמחה.

איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (כי תבא תרמ"ג ד"ה בפסוק) על הפסוק האמרו בפרשת התוכחה (דברים כח מז) 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה, וז"ל. יש ללמוד מזה דמכל שכן במדה טובה - כשבני ישראל עובדין להשי"ת בגלות בשמחה אע"פ שהם בחוסר כל, מזה יבוא הגאולה בעזה". ולכן נכתב סיבת הגלות - שנדע איך לתקן זה, ע"י ההיפוך להתחזק בשמחת עבודת השי"ת גם מתוך היסורין. עכ"ל.

כף אחת - בכפיפה אחת לה' ותורתו כפי יכולתו מתעלה עד מאד

בפרשתן (ו יד) כף אחת עשרה זהב. היה אומר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע (הובא בדברי מאיר בסוף הספר) דכף מלשון כפיפה, והיה אומר בשפת האידיש, כף אחת - מיט אין בייג, (בכפיפה אחת) שהאדם מתכופף לבוראו, הרי עשרה היינו מניין יו"ד שמשמעו 'איד' (יהודי) זהב, הרי הוא נהיה יהודי של זהב (א גאלדענער איד). כי אפילו בעצירה אחת ובכפיפה אחת יוכל האדם לעלות ההרה.

יש מיישבים על פי זה את קושיית הראשונים ואחרונים מדוע חזרה תורה י"ב פעמים על קרבנות הנשיאים,

הוא נפח נשמתו באפי והוא המחיה אותי בכל עת ורגע, אף אני לא אעזוב אותו ואעבוד אותו (עכ"פ) מהיום והלאה, וכך היה אומר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע בשם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע (הובא בקדושת מרדכי עמוד ז) על הפסוק בפרשתן (ז נד) ביום השמיני נשיא לבני מנשה - יש נשיאות ראש והתרוממות לכל אשר מחזיקים עצמם כבני מנשה - שנשכחו כביכול, מנשה מלשון נשני אלוקים, וחושבים שכבר אפסה תקוותם, ובמה, על ידי שהם מתחזקים לומר - גמליאל - הקב"ה הוא גם לי, כלומר גם לי יש חלק באלוקי ישראל, על זה האיש יענה הבורא ויאמר - פדה צור - זה הבן פדה אותי (כביכול) מהגלות.

ותחתונים עלזו - השמחה כשמירה על האדם

בפרשתן (ו ט-יא) 'וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו... ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעולה, ולבאורה צריך ביאור מה 'חטאתו' ומה פשעו, וכי מה שנטמא באונס 'בפתע פתאום' נחשב לו כחטא, ומבאר ה'כלי יקר', וז"ל. הוצרך לכפרה על שציער עצמו ותחת אשר לא עבד את ה' בשמחה כי אם בצער, והשמחה הוראה על שלימות הפועל כמו שנאמר (תהלים קלט כד) וראה אם דרך עוצב בי וגו'. כי אילו היה שמח בנוירות זה היה נזהר בשמירה יתירה מן הטומאה, אך מאחר שלא נזהר בה, זה הוראה שלא היה שמח בנוירות זה, ובזה מצא לו היצחק"ר מקום לבצר ממנו כל אשר יום לעשות. עכ"ל"י.

ועל ידי השמחה ינצל מכל מיני צער וייסורים, וכמו שפירש השרף ממאגלינצא (תורת השרף ממאגלינצא ערך שמחה) את הפסוק (תהלים לב ז) 'אתה סתר לי מצר תצרני

יט. צדיקים רבים היו מכנים את הבית אהרן דער פריילעכער צדיק' - הצדיק השמח. ואמר הרה"ק מקאברין זי"ע שבל נחשוב כי שמחתו הייתה כי כך היה בטבעו, אלא השמחה באה לו מתוך התחזקות תמידית.

בחצר קדשו של הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע הסתובב אברך בן עליה ובן טובים עובד ה' באמת, והיו פניו נפולות תמיד כי היה לבו נוקפו שמא אינו יוצא ידי חובתו בעבודת ה'... משראהו ה'בית אהרן' קרא לו לחדרו פתח וסיפר לו, מעשה בבני משפחה שעמדו להשיא את אחד מצאצאיהם במקום מרוחק מעיירתם, מבעוד מועד שכרו בני המשפחה עגלה גדולה ויצאו לדרכם לעיר שבה תתקיים החתונה בשעטומ"צ. בעמדם בשערי העיר לצאת ממנה פגע בהם יהודי שהוצרך אף הוא להגיע לאותה העיר, בראותו כי עגלה גדולה להם פנה אליהם בבקשה שישאוהו עמהם, אמרו לו בני המשפחה, הסכת ושמע, הנה אנחנו נוסעים אל המקום בו אמורה להתקיים שמחת נשואי בנינו היקר... שרויים אנו בעיצומה של שמחה... אם תקבל על עצמך להיות אף אתה שמח וטוב לב במשך כל הדרך שאנו נוסעים מה טוב, קום עלה נא וסע עמנו למחוז חפצך, אבל לזאת לא נסכים שתשב עמנו יחד בצוותא חדא כשפניך נפולות. בכך רמז לו ה'בית אהרן' לאותו אברך שבהאי עלמא כבי הילולא עליו להסתובב בהתחזקות ובשמחה.

בני לוי לבית אבותם למשפחתם כל זכר מבן חדש ומעלה תפקדם, ויפקד אתם משה על פי יהוה כאשר צוה, וברש"י, על פי ה'. אמר משה לפני הקב"ה, היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם, אמר לו הקב"ה עשה אתה שלך ואני אעשה שלי, הלך משה ועמד על פתח האהל, והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאה מן האוהל ואומרת, כך וכך תינוקות יש באוהל זה, לכך נאמר על פי ה'.

דברי רש"י הללו הובאו ב'תורת שמעון' (פרשת במדבר) להרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב ז"ע, והקשה שם אם ממילא נעשה גם ש'בת קול' הודיעתו מנין התינוקות של בני לוי, מדוע הוצרך להלך סביבות המחנה לגשת בסמוך לכל אוהל ואוהל, ולא סגי היה שמשה רבינו ישב בביתו והבת קול תגלה לו מנין התינוקות. אלא ביאורו, כי אין הקב"ה עושה גם להיות 'קל גומר עלי' רק למי שעשה ככל יכולתו, לא למי שיושב שאנן בביתו – וכמו שאמרו (קידושין ל:): 'אלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו' כי רצון הבורא שיהאדם יעשה ככל יכולתו אז יזכה לסיוע ממעל, ורק כשהילך משה רבינו מאוהל לאוהל זכה שיתגלה לו מן השמים והשלימו לו את המנין.

להטיל שלום - זהירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד בישראל

בפרשתן (ז יב) 'ויהי המקריב ביום הראשון', והנה בהמשך הפרשה כינתה התורה לכל נשיא שבט בשם 'נשיא' זולתי אצל 'נחשון בן עמינדב' שהיה נשיא שבט יהודה והוא הקריב ראשון בו לא נאמר 'נשיא'. עוד נשתנה נחשון שנכתב בו 'וקרבנו' בתוספת האות

ולא נאמר רק ביום הראשון, ולאחמ"כ וכן ביום השני וכו', כי כפיפה זו י"ב פירושים יש לה, כל חד וחד בדיליה, ואין לדמות מילתא מילתא... אלא כל אחד בעניניו ונסיונותיו יש לו לקיים כפיפה זו.²

דע לך, כי אין דורשים ומבקשים מהאדם 'על מנת שתעלה לרקיע', כי שמענו רבים אומרים - איכבה אוכל להתגבר על הנסיונות הקשים ומרים הפוקדים אותי חדשים לבקרים - אל ירך לבבך כי אכן לא ניתנה תורה למלאכי השרת (יומא ל). ואין הקב"ה בא במרוניא עם בריותיו (ע"ז ג), וכן כתוב בפרשתן (ז-ט) 'את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר נתן לבני גרשון כפי עבודתם. ואת ארבע העגלות ואת שמונת הבקר נתן לבני מררי כפי עבודתם. ולבני קהת... כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו...' חזינן שמן השמים מייעדים לאדם לעמול בעבודת בוראו כפי עבודתו, ולכן חילק משה עגלות ובקר לכל משפחה ומשפחה ממשפחת לוויים כפי כוחם, לזו נתן שתי עגלות ולזו נתן ארבע עגלות, ואילו לבני קהת נתן לישא בכתפיהם אף בלא עגלה כלל... כי הנסיונות באים לו לאדם כפי מצבו ומדרגתו.

וזה הדבר אשר תעשו - כמאמר חז"ל (שהש"ר ה ג) 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח שעגלות וקרונות נכנסים בו', ודי לו לאדם בפתיחת פתח - והקב"ה יפתח כנגדו פתח גדול שיכנס בו האדם ויגיע לכל המדרגות.

ובבר מרומז כן בדברי רש"י בפרשת במדבר (ג יד-טז) 'וידבר יהוה אל משה במדבר סיני לאמר, פקד את

כ. איתא ב'משך חכמה' בפרשתן (ו יג) על הפסוק 'ביום מלאת ימי נזרו יביא אותנו אל פתח אהל מועד'. והקשו בספרי (פסקא לב) וכי אחרים מביאים אותנו, והלא הוא מביא את עצמו. ומבאר ה'משך חכמה', דהטעם שלא נזכר בתורה בהדיא משך זמן הנזירות, משום שעיקר הנזירות הוא כמו שנאמר 'נזיר להזיר לה'. ואיתא בגמרא (פדרים ט:): מעשה בניזיר שפגש בו שמעון הצדיק, והנזיר הסביר לו שלקח על עצמו נזירות הואיל ויצרו פחו עליו, ואכן עבור מטרה זאת - לגדור את עצמו מתאוות וגאוה ומותרות אין שיעור זמן, אלא כל אחד ישער בנפשו את אורך הנזירות שהוא נצרך בכדי לשבר ולגדור כוח יצרו, אם די לו בשלושים או במאה, הכל לפי מה שהוא אדם. וכור המבחן לדעת אימת נגמר שלימותו ומעלתו - שכוחות יצרו לא יוליכוהו שולל, כשהוא מסתכל על עניני עצמו כמביט על מפעלות אחרים, ולבבו אינו חשוד באהבת עצמו, אז בטוח כי יקח מהנאות העולם במזג הראוי ולא יבא למותרות... ולכן אמרה תורה יביא אותנו שיביא את עצמו כמביא איש אחר.

מכלל דבריו למדנו, כי העצה היעוצה, להביט על עסקי צרכי הגוף, כעל צרכי גופו של חברו. ולא יהא כרבים מעמי הארץ, שבבואם לעניני גופם, מרגישים הם צורך עצמם בזה, ובעניני רוחניות מרגישים הם צורך שמים - ולא צורך עצמם.

וראוי לנהוג בחכמה כדי לכטל ולסלק מחלוקת ומריבות, ולהרבות אהבה ואחזה ושלום ורעות, וכבר אמרו (שבת י'): 'לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו - נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים', וכלומר, כי אין כל איסור בזה, אלא שעל האדם לעשות השתדלות ופעולות שונות להרבות אהבת ריעים, ולהתרחק מפעולות המביאות ח"ו קנאה ושנאה¹¹.

והעיקר, שיתור ויחפש להרגיש הרגשת רעהו, או יזכה להיטיב לו¹² וק"ו למנוע ממנו צער ומכאוב, צא ולמד בפרשתן (פ"ה) בעניין השקיית הסוטה במי המרים ואמר הקב"ה שמי שנכתב בקדושה ימחה על

וא"ו, אף שלא קדם לו נשיא להקריב קרבנותיו לפניו, והדבר אומר דרשני.

ומבאר ה'כלי יקר' (ו יב), כי לא רצה הקב"ה שיתעורר ביניהם ריב ומדנים ושנאת חנם, על כן מנה את כולם בשווה מבלי לייחס חשיבות לאחד יותר מחברו. והיינו דכתיב גם בנחשון 'וקרבנו (בתוספת וא"ו) - כאילו קדמו אחר, כדי שלא יוכל להתפאר לאמר אני הקרבתי ראשון'. וממילא לא תשלוט בהם קנאה ושנאה המביאים קטטה בעולם. ובוז מפרש למה נסמכה פרשת ברכת כהנים המסתיימת בברכת השלום - 'וישם לך שלום' (ו כו), לקרבנות הנשיאים, כי בשניהם יש ענין הרדיפה אחרי השלום¹³.

כא. כיו"ב ביאר הרמב"ן (ו ב-ה) מגוע כתיב ויהי המקריב ביום הראשון... ביום השני... ביום השלישי וכו' וכו'. ותמהו הראשונים והאחרונים הרי קרבנות כל הנשיאים שווים היו, ומדוע לא נאמר קרבנו של יום הראשון בפירוט, ולאחמ"כ בקצרה - וכן הקריב נתנאל בן צוער ביום השני, וכן אליאב בן חילון ביום השלישי וכו' וכו'. אלא כי הקב"ה חולק כבוד ליראיו כדכתיב (שמואל א ב, לג) 'כי מכבדי אכבד'. ע"כ חלק כבוד רב לכל עבדיו נשיאי ישראל, ועל אף שכולם הביאו אותם הקרבנות, חזר ופירט בפרטיות אצל כל אחד ואחד.

עוד טעם מביא הרמב"ן בשם הספרי (אות ג) ללמדנו שכל הנשיאים שקולים ושווים בזכות. וכל אחד מהם הביא את קרבנו בכוונה משלו, ולא עשו האחד כמעשה חברו, אלא על פי כוונותיהם הנסתרות יצא לכל אחד מהם כן (יש שפירשו כי באו ללמד בזה לענין חלקי התורה, כי לכל חד וחד 'חלק בתורה' משלו, ואל יאמר אינני ראוי, ומה תשווה תורתך, אלא אדרבה לכל אחד חלק בתורה בפ"ע).

כב. סיפר הגאון רבי אברהם הורביץ זצ"ל (מתושבי ב"ב) שהיה חתנו של הגר"ח"ל אויערבאך זצ"ל, שחותנו היה ה'בעל מקריא' בביהמ"ד שבשכונת שערי חסד. לאחר שנפטר הגר"ח"ל רצו הגבאים שהרב מטשעבין ימלא את מקומו, אך הוא לא הסכים בשום אופן, ואמר שר"א הורביץ חתנו של הגר"ח"ל יכהן במקומו, באמרו, שמאד יכאב לבה של אלמנת הגר"ח"ל כשתעמוד בעת התקיעות בעזרת נשים ותשמע 'בעל מקריא' חדש תחת בעלה שנסתלק זה עתה, אך אם המקריא יהיה ממשפחתה תכנס נחמה פורתא ללבה.

וכך הווה, ר"א הורביץ היה המקריא - אף שהוא היה צעיר לימים, ולא היה סיפק בידו להכין עצמו כראוי בלימוד ההלכות. ואכן, לאחר ראש השנה עיין שוב בהלכות תקיעת שופר, ונחרד לראות שחלק מהתקיעות היו כשרות רק בדיעבד. בימי חול המועד דסוכות עלה להקביל את פני הגאון מטשעבין בסוכתו, ובתוך הדברים גילה את לבו אשר נודע לו כי חלק מהתקיעות היו רק בדיעבד, נענה הרב מטשעבין, ידעתי גם ידעתי, אך אמור נא, וכי כל באי ביהמ"ד צריכים לדעת שלא למדת את ההלכות... ויש להתבונן במעשה זה, אף שבוודאי היה ברצונו של הגאון מטשעבין לקיים מצוות התקיעה באופן של לכתחילה, מכל מקום ברוחב דעתו הבין שעדיף לדקדק ב'בין אדם לחברו' (וברגשי האלמנה) מלדקדק בתקיעת שופר, כי זהו עיקר רצונו של הבורא ית"ש, שינהגו בני"י כבוד זה בזה.

כג. הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע חזר פעם על דברי הכתוב בפרשתן (ה יא) בעניין מתנות כהונה 'ואיש כי יתן לכהן לו יהיה וברש"י לו יהיה - ממון הרבה'. אחר קראו את דברי רש"י אמר בתנועה מיוחדת 'בפועל ממש... בפועל ממש... בפועל ממש...'. כלומר שאכן, אין כאן דרושי דברים וכיו"ב אלא כפשוטו הנותן משלו לאחרים - במתנות כהונה וכיו"ב בכל עניני צדקה וחסד, בנתינת ה'לב' או ה'כיס', הרי הוא זוכה לשכר רב הצפון - בפועל ממש. היה הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע מבאר, כי מדרך העולם לומר 'אז מען האט געבט מען' - כשיש לאדם מעות כדי סיפוקו והרבה יותר מכך או אז יש בידו לתת ולהעניק משלו לאחרים, אבל כתוב זה מכחישם ואומר שאדרבה 'אז מגעבט האט מען' - הנותן לאחרים לו יהיה ממון הרבה, זה האיש יזכה למתנות מן השמים.

עצמו מן היין'. והנה אף בתלמוד נסמכו הסוטה והנזיר, אלא שבתורה נכתבה פר' נזיר אחר פר' סוטה, ואילו ב'תלמוד' קדמה מסכת נזיר למסכת סוטה. וביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע שחכמי התלמוד לימדונו בזה שהרוצה להנצל מפתויי יצרו - עליו לבנות לעצמו סביבותיו גדרים וסייגים כחומה בצורה. ולא עוד אלא שעליו להקדים 'פרשת נזיר' - ולהזיר את עצמו בטרם יפול לידי הרעה הרמוזה ב'פרשת סוטה'... ושלא ימתין עד אחר שיפול ברשת היצר, ורק אז לעשות גדרים וסייגים...

ובבר אמרו חז"ל (פסחים מ:): 'לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב', פירוש, אף שלא נאסר על הנזיר להלך בכרם וכ"ש בסמוך לו מבחון כי רק עצם אכילת הענבים והיוצא מהם אסורה עליו, מ"מ, אומרים לו לנזיר 'סחור סחור' - הקף את הכרם 'ארום און ארום' (סבי סבי) וכ"ז כדי ש'לכרמא לא תקרב' - ולא תעמוד בפני נסיון, כך עלינו לגדור גדר ולעשות סייג ולהתרחק מכל אבק עוון וחטא²¹.

והנה מצינו שרבות החמירו בענינים האסורים מחמת 'גדר וסייג' יותר מגופי תורה. וכך אמר קרא (קהלת י ח) ופורץ גדר ישכנו נחש. עוד אמרו חז"ל (ברכות ד:): וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה -

המים כדי לעשות שלום בין איש לאשתו (מכות יא). ולכאורה צריך ביאור, על מה ולמה נצרך למחוק את השם במים ולהשקותה, והרי כל 'השקיית הסוטה' אינו אלא כשאינ עדים שנממאה ומה לנו להשקותה... (דכשיש עדים ממילא ממתים אותה). ומאי שנא מכל התורה כולה, שכשאינ עדים אין מענישים כלל. עוד הקשו מהו - 'לעשות שלום', מה ענין שלום לגבי בירור בשרותה. (והיה לו לומר - לברר האמת וכדו').

אלא מבארים המפרשים. שאף ש'מדינא' אין צורך לבדוקה מאחר שאין עדים שנממאה, אבל הקב"ה הבחין לבנות ובליות ידע שאם לא נבדוק אותה - הרי כל ימי חייו יתהלך הבעל עם ספיקות וחשדות אודות כשרותה ויראת שמים שבה. אמר הקב"ה, לא יהא כדבר הזה בישראל שיהיה ביניהם טינה בלב, ורק משום הכי ציוותה התורה לבדוק במי המאררים - למחוק את שם השם, ולעשות 'מעשה נסים' בבירור הכשרות, והכל בכדי לעשות שלום ביניהם. כי על ידי זה לא תהיה כל טינה וחשד בלב מאיש על רעהו.

גודרי גדר ועומדים בפרץ - הרחק מן העבירה על ידי גדרים וסייגים

אמרו חז"ל (ברכות סג): 'למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת נזיר, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר

כד. וכביאורם של צדיקים (גבורות ארי בסוף הספר בליקוטים נחמדים, יש מביאים כן בשם הגר"א) על דברי הכתוב במעמד הר סיני 'הגבל את ההר וקדשתו' (שמות יט, כג) שע"י עשיית גדרים וסייגים נעשה קדוש, וזהו 'הגבל את ההר' - פירוש עשה גדר מסביבות ההר ויקרא שמך קדוש, ע"י האותיות שסביב לתיבת 'הר', כי קודם לאות ה' ור' יש ד' וק', ולאחר אות ה' ור' יש ו' וש' - ויחדיו הם עולים לתיבת 'קדוש', והיינו כי רק על ידי 'הגבלות' וסייגים, אפשר לאדם לבוא לידי קדושה, להתקדש בקדושה של מעלה.

בישיבתו של הגאון רבי שמעון שקאפ זצוק"ל בגראדנא למד בחור ממדינת דייטשלאנד (גרמניה), פעם שאל הבחור את הגרש"ש, ילמדנו רבינו היאך נהיה כדבר הזה במדינתנו בדייטשלאנד, שהיו קהילות של יראים ושלמים, מדקדקים בקלה כבחמורה, ואילו על לאו של (ויקרא כא ה) 'ופאת זקנם לא יגלחו', היו עוברים בשאט נפש, והיו מגלחים זקנם בתער.

השיב לו הגרש"ש כי בלאו זה אין שום גדר וסייג מדרבנן, כי בזמנם של חז"ל היו הכל מגדלים זקנם, ולא היה סיבה לגזור על כך, ממילא באו לבסוף לעבור על הדאורייתא גופא, כי יהיה מי שיהיה - בלא סייג וגדר ייכשל בגופי תורה.

כיוצא בזה, מסופר בענין השאלה הידועה אודות 'קו התאריך' - באיזה יום יחול השבת ושאר המועדים במדינת יפאן, והנה רבים מהגולים לשם, היו מחמירים לשמור שבת (לבד משבת) גם כשיטת החזו"א אך ורק לגבי ענינים דאורייתא, והעידו כי אחר שלא היה עליהם עול של דינים דרבנן - נכשלו כולם בכל שבוע אף בדינים האסורים דאורייתא.

ובכלל זה, לקבל על עצמו את הגדרים והסייגים שמעמידים לנו חכמי הדור בכל דור ודור לפי הנצרך לאותו הדור,

מה שלא אמרו כן על איסורי תורה. ובביאור הדבר לו בפניו, שאינו נהרג עד שיעמידוהו לדין ומשפט, וחיו אומרים משם הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (י"א משל נתונים בידי השופטים שיחרצו את דינו. אבל אם יראו זה בשם ה'מגיד מדובנא'), במשל לאחד משרי המלך שירק שומרי המלכות איך שמאן דהו פורץ את הגדרים

סיפר הגאון רבי הלל זקס זצ"ל ראש ישיבת חברון ונכדו של החפץ חיים זי"ע, שפעם אחת הגיע מאן דהו ותרם לישיבת חברון חמישה חומשי תורה שנדפסו עם פירוש מאחד המשכילים, רבי הלל זצ"ל עלה מורא על ראשו פן יציץ בו אחד הבחורים ויכשל 'ושאני מינות דמשכי' על כן אסר להכניס ספרים אסורים אלו לאוצר הספרים, ונטלם לביתו שהיה בבנין הישיבה, והניחם מאחורי המדף בארון הספרים כשהם מוטמנים ומוצנעים מעין רואה. ויהי בחצי הלילה, והנה קמה משנתה אמו של ראש הישיבה – בתו של החפץ חיים, והחלה להסתובב בסלון בסערת רוח, שאלה בנה לפשר הדבר, וסיפרה לו כי זה עתה הגיע אביה הקדוש בחלום הליל והחווה באצבעו על מדף זה בארון הספרים ושאלה מה לספרים אלו בבית זה... מיד הבין רבי הלל בשל מה הסער הגדול הזה, נטל את הספרים הטמאים והוציאם מביתו וקיים בהם מצוות 'ובערת הרע מקרבך' ואין ביעור אלא שריפה. למחרת סיפר רבי הלל כל המעשה הזה ואמר בהתעוררות ובהתרגשות, בינו נא זאת עד היכן הדברים מגיעים, שספרים חיצוניים מפריעים אפילו למנוחת הקדושים אשר בארץ המה ומקום משכנם בגנזי מרומים.

ואף אנן נעני אבתריה כנגד הספרים החיצוניים שבימינו, הלא המה 'הכלים הטמאים' שאסרום חכמי הדור, והם מזיקים לחיים ולמתים, מכלים כל חלקה טובה ומעכבים כל השפעות החסד והרחמים, ושומר נפשו ירחק מהם ולא יביא תועבה אל ביתו.

והנה, יש 'חכמים' ההולכים בשרירות ליבם ואינם נשמעים לקול רבותינו גדולי הדור אשר אסרו כלים אלו בתכלית האיסור, באמרם כי ה'צדיקים' אינם מבינים את הדור ואינם חיים ומחוברים למציאות ימינו, ואילו היו מקיימים בעצמם 'בתוך עמי אנכי יושבת' אף הם היו מצטרפים להיתר רח"ל.

ועליהם לדעת אשר מלבד שטענה זו בשקר יסודה ואין בה ממש אלא כולה אחיזת עיניים של השטן הוא היצר, אך עצם הדבר אשר אדם עושה לפי הבנת שכלו - מבלי הכנעה אל מה שנראה בעיניו כ'חק' בלי טעם, הרי זה חסרון בכל קבלת עול מלכות שמים שלו, שאיש זה העושה רק מה שנראה טוב וישר בעיניו נמצא שעובד את עצמו ולא את הבורא ית"ש.

וכבר היה מעשה אצל הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל בעל ה'אור שמח', אשר היה לו שמש מסור ששרתו באמונה, ומעולם לא העז להמרות את פי הרב ולסור מדבריו ימין ושמאל. פעם אחת ביקש ממנו רבי מאיר שמחה שיעשה דבר מסוים אשר היה נראה מוזר ותמוה בעיניו, ומחמת כן לא שמע בקול רבו ולא עשה ככל אשר נצטווה. למחרת שאלו ה'אור שמח' האם ביצע את ההוראה שנתן לו ביום אמש, הודה השמש על האמת שלא עשה זאת כי לא הוטב בעיניו. מיד החל לגעור בו רבי מאיר שמחה ואמר, מעולם לא היית נאמן אלי, ומעודך לא שמעת לקולי... ויתמה השמש בעיניו, רבי קדוש, על מה יצא הקצף ומה חרי האף הגדול הזה, הרי שנים רבות שאני ממלא אחר רצון הרב מבלי לזוז אפילו כמלא נימה מדבריו, ורק בזו הפעם שלא שמעתי בקולו כאשר הייתה באמנה עמי, וכי על פעם אחת מגיע לי קיתון של רותחין כזה... נענה לו רבי מאיר שמחה, אם אכן לא עשית את בקשתי כי בדעתך לא הבנת אותי, נמצא שכל עשיותיך עד עתה לא היו כי כך ציויתי אותך, אלא כי כך הבנת בשכלך, ונמצא כי מעולם לא שמעת לקולי אלא הלכת אחר שכלך...

כיו"ב ייאמר על אותם 'חכמים' בעיניהם, אם אינם מבטלים דעתם מפני דעת גדולי הדור כרצון ה', נמצא שכל מה שהם מקיימים שאר מצוות הוא רק מפני שמבינים זאת ב'דעתם הרחבה', ועובדים את עצמם ולא את קונם, וכדי בזיון וקצף...

יש שדרשו טעם לשבח על דברי הגמרא (מכות כד:) 'כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל יוצא מבית קדשי הקדשים' מדוע יצא דווקא 'שועל' מבית קדשי הקדשים ולא בעל חי אחר, שכן השועל הוא הפקח שבחיות (ברכות סא:) ועל ידי ה'פקחים' המתחכמים בדעתם נגרם חורבן בבית קודש הקדשים...

עוד רמז מצינו לכך, בפסוק (במדבר יג ב) 'שלח לך אנשים', ואיתא ב'בעל הטורים' סופי תיבות חכם, וכלומר שאף הם קלקלו בהיותם 'חכמים' המתחכמים (אויבער חכם'קייט).

לחם לא אכל ומים לא שתה, והכלל, עדיין שרויים אנו ב'שבעה לתשלומין' של חג השבועות 'זמן מתן תורתנו', ידועים דבריו של הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, דמשום הכי לא נתברר מתי ניתנה תורה לישראל, שהרי נחלקו התנאים בגמרא (שבת פו:): אם בו' סיון ניתנה תורה או בו' בו, וגם מקום נתינת התורה לא נתפרש להדיא אלא שהיתה במדבר סיני ולא יותר, ללמדנו בא, שאין לך שעה ולא יום או מקום שאינו מוכשר וראוי להגות בו בתורה.¹

'זה לעומת זה עשה האלוקים' ונתן לנו יצר רע שגם הוא אין לו שעה ולא יום או מקום שבו ינוח היצר מלהפריע אותנו לעסוק בתורה, יצר זה אינו נמנע מלהשתמש בכל טעדיק שבעולם כדי לבטל את האדם מלימודו, וממציא לאדם תירוצים שונים ומשונים מדוע אינו יכול לעסוק בתורה בזו העת - למחר תעסוק בתורה, ועל האדם לדעת שלעולם אי אתה בן חורין להיפטר ממנה, וכמו שאמרו (מנחות צט:): 'שאל בן דמא בן אחותו

שסביבות ארמון המלוכה, והוא חותר להכנס אל ארמון המלך, הרי דמו בראשו, ומיד ישלחו בו השומרים הצים ובליסטראות עד שיפול שרוד ארצה. ומה הנפקא מינה בין שני המחוצפים הללו.

אלא, כי אמת הדבר שהיורק בפני המלך עווננו גדול - ואכן השופטים ידינוהו בכל חומר הדין, אבל זה הפורץ את הגדרים מסוכן הוא ביותר - כי שמא רצונו להרוג את המלך האדיר. כיו"ב - להבדיל בעניני גדרים וסייגים שהעמידו חכמינו לדברי התורה, העובר עליהם ופורץ אותם מסוכן הוא ביותר, כי תוצאותיו מי ישרונו. ובקל יגיע במהרה עד עמקי שאול².

אי אתה רשאי להבטל - החובה והזכות שיש בידנו לעסוק בתורה

עומדים אנו בימי רצון, וכלשון חכמים (ילקו"ש עקב תתנה) 'מה הראשונים ברצון' וקאי על ארבעים יום הסמוכים לחג השבועות בהם ישב משה רבינו בשמים

כה. על כן יראה כל אחד לעקור מעצמו את כל הרגליו שאינם טובים. כפי שהיה הרה"ק היסוד העבודה זי"ע מפרש בקרא (במדבר כ יט) 'רק אין דבר ברגלי אעבורה'. רק אין דבר - אין לך דבר גדול וחשוב יותר מאשר ברגלי אעבורה - לעבור ולשבר את הרגליו שאינם טובים, ולהתגבר על הטבעים הרעים. בדרך מליצה אפשר לדמותו למנהג שנהגו בדורות הקודמים, בהגיע נער לעול תורה ומצוות ולא היה בידי אביו לקנות לו כובע עליון חדש, היה האב לוקח כובע ישן שכולו מלא בכתמים ולכלוך, ובכדי לכסות הכתמים היו צובעים את הכובע עד שנראה כחדש... ורק לאחר כמה חדשים היה מתגלה קלון הכובע - כשהיה הצבע החדש יורד, ונתגלו כל מעשיו הראשונים...

פעם פנה חתן הבר מצווה אל אביו - אחר שנתלכלך הכובע, ותינה בפניו מדוע רימוני לומר לי כי כובע חדש העניקו לי, ועתה ראיתי כי לא מינייה ולא מקצתיה. ענהו האב, אכן, כובע זה נקי היה לגמרי בעת שמחתך - שמחת הבר מצווה, ומה שרואה אתה כתמים על הכובע, אין זה אלא כי רגיל הנך עדיין מילדותך לגעת במלבושך בעת האכילה ושתיה, ובידיך לכלכת את הכובע. כיוצא בו לדידן, בגשתנו למלאכת הקודש - לעסוק בתורה ובמצוות, עלינו להסיר מעמנו כל הרגל שאינו טוב, כי בלאו הכי, אף אם נעסוק בתורה ועבודה כראוי עדיין סכנה גדולה יש כי נשוב ללכלך עצמנו בידיים...

כו. פעם נענה הרה"ק מראדאשיץ זי"ע בבקרו של יום, הבה נקבל פניו של האורח הרם והנישא אשר בא אלינו זה לראשונה, ושוב לעולם לא יחזור... ואם תרצו לדעת מי הוא זה ואיזה הוא, הלא הוא 'האי יומא', כי יום הזה

שאנו עומדים בו לא היה ולא יהיה יותר. וכל חד וחד מה שתפס בזה היום (תורה ומעשים טובים) ישאר בידו.

ולא יאמר האדם הן כבר עברו עלי כל כך הרבה ימים ושנים להבל ולריק - אבדה תקוותי. כי דיבורים אלו מתחבולות היצר הינם. כמעשה שהיה אצל הגאון ה'מנחת יצחק' צוק"ל, שהיה נוהג לדבר בעת סעודה שלישית מידי שבת בשבתו דברי פלפול ודרוש, פעם עלו אליו שני אברכים וביקשו ממנו שיוסיף לומר גם 'דברי חיזוק', נענה המנח"י בענוותנותו מי אנכי שאחזק יהודים אחרים... ברם, בשבוע שלאחריו חזר על משל מדברי 'חובות הלבבות' (שער התשובה פרק י) משל שהמשילו הקדמונים, לאדם שהיו בידו מטבעות כסף, והיה צריך לעבר בנהר גדול, התחיל האיש להשליך מטבעותיו לתוככי הנהר, כי חשב שכך יעלה בידו לסתום את הנהר, אמנם אחר שכבר השליך את כל המטבעות לבד מאחת שנשארה בידו, וראה כי עדיין מים רבים ועמוקים לפניו - ואין בידו לעבור את הנהר ולהגיע למחוז חפצו,

של רבי ישמעאל את רבי ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כולה מהו ללמוד חכמת יוונית, ותשובתו הייתה – קרא עליו את המקרא הזה 'לא ימוש ספר התורה הזה מפוך והגית בו יומם ולילה' – צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה, ולמד בה חכמה יוונית'. וברש"י, 'צא ובדוק – דבר שלא יהא בעולם'. וכן נפסק ברמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"א ה) 'כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו, אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, והיינו שאין שום יוצא מן הכלל בדבר זה, וכולן שוין לטובה לעסוק בתורה ביגיעה¹.

אמר למלח (מנהיג ספינות) אחד שעבר שם עם ספינתו - קח נא ממני מטבע זו אשר בידי, והעבירני בספינתך אל עבר הנהר. עשה המלח כדבריו, והביאו למחוז חפצו תמורת המטבע האחרונה שנשארה בידו. עתה תחזה, 'חכם' זה זכה והציל את עצמו ב'הזדמנות' אחרונה שנקלעה בידו, ואף אחר שנהג כ'שוטה גמור' המאבד כל מה שנותנים לו, מ"מ 'בשעתא חדא ורגעא חדא' תפס והציל עצמו... מכאן ילמד כל אדם שלא לומר הן אבדתי גם אבדתי את כל ימי ושנותי ב'שטויות והבלים' כרחוק מזרח ממערב מ'עבודת הבורא'... מה אעשה עתה... כי אדרבה 'בשעתא חדא ורגעא חדא' במטבע האחרון (בימים ושנים שנשארו לו) ישכור אניה להפליג בלב ים ויגיע בס"ד למטרתו ולמחוז חפצו לתכלית הטוב. (העידו אנשי ביתו של המנח"י כי מאז והלאה היה חוזר רבות על משל זה ברשפי אש).

ידוע מאמר העולם בטעם המנהג להעניק לחתן שעון זהב, בכדי שידע לייקר את הזמן ולהחשיבו כזהב. הוסיף נופך על כך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע כי ידוע שבכל דבר שמשמרים אותו בקופסא, הרי שוויו של הקופסא פחות בהרבה משוויו של החפץ המונח בו, כדוגמת אבנים טובות ומרגליות שאין הקופסא שווה כשווים. כדמיון הזה מרמזים לחתן, שיתבונן בשעון הזהב – שהזהב אינו כי אם בית וקופסא למחוגי השעון אשר מורים על הילוכם של שעה אחר שעה, יום אחר יום, והיינו ששוויו של 'זמן' רב בהרבה יותר מערך זהב, כי הזהב הוא בית השומר עליו. הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם בחוקותי) היה מבאר על הכתוב ב'ברכות' שבתחילת פר' בחקותי (ויקרא כו ט) 'ופניתי אליכם והפריתי אתכם' שיש לכל עובד ה' פנאי לכל דבר ודבר.

הקשה על כך הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע אם כן מה נפרש בפסוקי התוכחה שנאמר שם (שם שם יז) 'ונתתי פני בכם' ואף לשון זה מורה על עניין הזמן. אלא מכאן, שאם ממלא את זמנו בתורה ותפילה וכו' – הרי זה הברכה הגדולה ביותר, אך כשאינו ממלא את זמנו כדבעי – אין לך קללה גדולה מזה.

כז. אם אמור יאמר לו השטן שאסור לו ללמוד תורה מפני שהרבה לחטוא, וכתוב (תהלים ג, טז) 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חקי' (ועי' חגיגה טו:), ומפתהו היצר שלא ילמד תורה בטרם יטהר עצמו מזוהמת החטא, יזעק כנגדו, מה לך כי תבלבלני בשטויותך... אין לך שעה שאינה כשירה להגות בה בתורה. ואדרבה, המאור שבה תחזירני למוטב. המשיל הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע את הענין, לשלושה אנשים שנשבו בידי האויבים ונתנו אותם לתוך צינוק צר וחשוך, וכדי שלא ימותו מרעב היו משלשלים להם מעט מזון מלמעלה למטה על ידי חֶבֶל, ובמצב זה של חושך ואפילה היו השלושה צריכים למצוא את האוכל להחיות את נפשם. והנה, שנים מן השלושה היו חכמים ובני דעת וע"כ הצליחו תמיד למצוא ולהשיג את המזון, לעומתם היה השלישי 'בטלן' ומעולם לא הצליח להגיע ולמצוא את מנתו, כי בכל יום היו האויבים מורידים את החבל באופן ובמקום אחר כדי להשפילם ובכל יום היה עליו התייגע מחדש למצוא איה נפל המאכל. כראות כן אחד מחבריו ריחם עליו והיה מסייע לו תמיד עד כמה שידו היתה מגעת, ואילו חברם השני לא היה טורח לעזור לו. פעם שאלו ידידו הראשון וכי זוהי הנהגה ראויה להשאיר את כל העבודה עלי, מדוע אינך מושיט יד לעזרה למצוא לחברנו את מאכלו שאינו משיגו בכוחות עצמו. נענה הלה והשיב 'מעריך אני מאד את טוב לבך שאתה מסייע לו בכל עת ובכל שעה, אולם אם אלך בדרכך הרי לעולם ועד יישאר רענו 'מוגבל' ואנו נצטרך לסייע בעדו בחיפוש אחר מאכלו, ע"כ מצאתי בס"ד דרך חדשה לעזור לו, החילותי לחפור בהשקט חור קטן בכותל ומשם יכנס האור, ואז יוכל הלה ללמוד בעצמו את כל צרכיו.

והנמשל, רבים האנשים העובדים את הקב"ה באופנים שונים, וכולם מכוונים לשמים, ורוצים לזכך ולטהר את נפשם ונשמתם. אולם החכם מקבל על עצמו לעסוק בתורה המאירה את נשמת האדם באור יקרות, וממילא זוכה על ידו

באר הפרשה - נשא

יז

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנוכה להמשיך השפעות טובות לרוב ברו"ג. וישבור הקב"ה מעלינו עול בקבלת התורה מתוך שמחה וצהלה, וכל מיני הגלויות ונוכה לקבל כראוי עול מלכות שמים באהבה וברצון.

לכל. ע"כ במוצאי חג השבועות הזמן גרמא שיקבל כל איש על עצמו להתחזק בלימוד ובהתמדת התורה, והתורה תאיר דרכו (מדרש שמחה, לקוטי אמרות).

ועל כך שנינו במסכת אבות (ו א) 'כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה וכו', ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, וצריך להבין, דלכאורה היינו הך, שהרי אם נעשה 'צדיק חסיד ישר ונאמן' בעל כרחך נמי שהיא 'מרחקתו מן החטא' שלא יעבור על מצוות המלך, דאל"כ אינו צדיק וחסיד. אלא אמרו צדיקי קמאי, דאחרי שנכשל האדם בחטא ח"ו נפגמת נפשו ונשמתו, וזה גורם לו לעבור עוד עבירות, כמו ששנינו (אבות ד ב) 'עבירה גוררת עבירה', וגם קשה לו לעשות מעשים טובים באמת ולהתקרב אליו יתב"ש. מה עצתו – לזה אמר התנא שאין לו להתמהמה מללמוד תורה, כי סגולת התורה היא להכשיר את האדם להיות צדיק, לטהר ולזכך את נשמתו מכל רע ופגם, וממילא יעזוב את החטא ויתדבק עם השכינה, וזהו 'ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן', ובזה יתגדל כוחו להתרחק מן החטא מפני שלא מתאוה עוד לדברים אלו.

כעין זה כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם אבות) שממה שאמרו במשנה שהתורה מכשרתו להיות צדיק, חסיד, ישר, נאמן, משמע שעדיין איננו עומד בכל אלו המדרגות – ובלשונו 'א פראסטער יוד' (יהודי פשוט בתכלית הפשטות...) גם הוא יכול ללמוד תורה לשמה.

כח. כפי שהאריך ה'ארץ צבי' (פרשת נשא) שכשם שקוראים פרשת התוכחה קודם שבועות משום 'תכלה שנה וקללותיה' כך קוראים ברכת כהנים בפרשת נשא כדי ש'תחל שנה וברכותיה', ונזכה לשפע ברכות, וממילא נוכל ללמוד בהרחבת ויישוב הדעת, שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.